

Plan da finanzas

2011 - 2015

M E S S A D I

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau signur president
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

Il program d'activitad ed il plan da finanzas vegnan mintgamai preparai per ina perioda da legislaziun. Tier la revisiun annuala setracta ei sulettamein d'ina actualisaziun e d'ina completaziun. Perquei savein nus serestrenscher sin entginas consideraziuns supplementaras

Il 23 d'avrel 2010 ha il cussegl da vischnaunca priu enconuschientscha dall'adattaziun dil program d'activitad 2009 - 2012. Quel riguarda las midadas succedidas e fuorma la basa per il plan da finanzas revediu. Plinavon menziunein nus il rapport da gestiun 2009, che cuntegn ina detagliada informaziun.

Tier la preparaziun dalla nova versiun dil plan da finanzas havein nus danovamein constatau, che la situaziun finanziaria pretenda vinavon gronda prudientscha e precauziun. Ils giavischs per investiziuns, oravontut sil sector dallas vias e dalla purificaziun dall'aua ein numerus e survargan nossas pusseivladads finanzialas. Aschia havein nus giu neginas autras letgas che da reducir las investiziuns per entgins milliuns francs respectivamein stuschar la realisaziun d'in tschuppel projects per entgins onns. Per contonscher quella finamira havein nus eligiu igl instrument da fixar ina summa globala per las spartas pertuccadas. La realisaziun dils singuls projects sto s'adattar a quella limita.

La basa per il plan da finanzas ein las cefras effectivas dil quen 2009. La calculaziun dil quen da menaschi pils onns 2011 entochen 2015 ei succedida cun agid d'in program electronic. Il plan da finanzas ei vegnius preparaus minuziusamein dalla suprastonza communal e silsuenter repassaus ensemen cun la cumissiun da gestiun. *Unanimamein recamondan els al cussegl da vischnaunca da prender enconuschientscha dil plan da finanzas per ils onns 2011 – 2015.*

Ponderaziuns fundamentalas

La tractaziun dil plan da finanzas ei ina buna caschun per il cussegl da vischnaunca da seprofundar els fatgs finanzials dalla vischnaunca. Perquei vegnin nus a presentar detagliadamein la situaziun finanziaria ella debatta parlamentara. Quei pertucca era las finanziaziuns specialas.

Sco igl ei semussau tier la deliberaziun dil quen communal 2009 ei la situaziun finanziaria semigliurada. La sutbilanza ha saviu vegnir eliminada ed ils quens currentes prevedan in surpli d'entradas. Quei ei legrevei! Tuttina stuein nus danovamein accentuar, che nus vegnin era el futur a stuer spargnar e restrenscher las expensas en general e las investiziuns sil minimum.

Ina midada substanziala havess la nova ulivaziun da finanzas purtau. Entras la considerabla contribuziun cantunala previda havessen ils deivets comunals saviu vegnir reduci, aschia ch'ins havess saviu ponderar ina reducziun dil pei da taglia els proxims dus entochen treis onns. Quella speranza ei ussa stulida. Ina reducziun dil pei da taglia el mument fuss prematurau e contraproductiv. Quei pretendess d'ina vart ina reducziun considerabla dallas investiziuns ed augmentass il deivet. Quei fuss buca responsabel e stess en cuntradicziun cun las disposiziuns ch'autras vischnauncas ston prender sco p. ex. Tavau, Cuera e Domat.

En principi vala il plan da finanzas 2010 - 2014. Ei setracta pia mo da cumpletar igl onn 2015 e da far eventualas midadas leu nua che las circumstanzias ein semidadas. Quei pertucca oravontut las vias communalas. Damai ch'il Cantun ha decidu da buca sorprendar la Via Faltscharidas, duei quella vegnir realisada ton pli spert. Perencunter sa il credit per projects forestals vegnir reducius.

Per mantener igl equiliber financial ed evitar in augment considerabel dils deivets eis ei stau necessari da reducir las investiziuns giavischadas per ina roscha milliuns francs. Las investiziuns nettas pils onns 2011 entochen 2015 muntan a frs. 8'334'000.-- (7'348'000.-- respectivamein 6'663'000.-- avon dus onns) ni ella media frs. 1'666'800.-- (1'469'600.-- respectivamein 1'332'600.--) per onn. Nus havein pia alzau successivamein las investiziuns, quei per saver ademplier ils giavischs ils pli urgents dalla populaziun.

Quen current

Tier il quen current ein las biaras posiziuns dadas e san strusch vegnir midadas. Nus vegnin denton vinvavon a sestentar d'augmentar l'effizienz, da simplificar las proceduras, da raziunalisar la lavur e da spargnar. Grazia agl augment dallas entradas ord la vendita dall'energia da participaziun siara il quen current dils proxims onns legrevlamein cun in surpli d'entradas.

Program d'investiziun

Il program d'investiziun cuntegn differentas posiziuns malsegiras. Entginas incaricas ein aunc buca risguardadas sco p. ex. eventualas investiziuns en l'Ovra Russein ed en in'Ovra Acletta. Las preparativas ein aunc buca aschilunsch, ch'ins savess far indicaziuns precisas.

Per saver reducir ils deivets – quei che fuss legreivel – stuessen aschibein las expensas generalas sco era las investiziuns vegnir tenidas aschi bassas sco pusseivel. Cun adina puspei stuschar investiziuns sereducescha la purschida sco era l'attracziun dalla vischnaunca ed ils cuosts da manteniment dall'infrastructura fundamentala dalla vischnaunca s'augmentan (sch'ins vul buca negligir las incaricas communalas e crear malaveglia ella populaziun). La finfinala ha Mustér la funcziun d'in pign center. Anflar la dretga via per contonscher omisduas finamiras ei buca sempel.

Tier las vias communalas survarga il credit la limita da frs. 200'000.-- tochen frs. 250'000.--, fixada igl onn vargau, quei per motivs specials. D'ina vart lein nus finalmein sanar la Via Faltscharidas e da l'autra vart coordinar las lavurs cun l'engrondaziun dalla Casa da tgira Sursassiala. Quella duess vegnir realisada igl onn 2013, aschia ch'igl ei prudent ch'era la sanaziun dalla Via Cons e dalla Via Sogn Gions succedien el medem mument. Quella situaziun extraordinaria giustifichescha in surpassament dalla limita fixada.

Tier las vias cantunalas vegn la Via Lucmagn stuschada per in onn, damai ch'il Cantun vegn buca ad investir el Vitg da Mustér el medem onn en dus loghens.

217.503.02 Sanaziun casa da scola Cons

Il giavisch da sanar la casa da scola nova ei vegnius dil cussegl da vischnaunca. Il problem energetic sepresenta leu nua che las parts da lenn cunfineschan cun las parts da crap.

340.503.01 Sanaziun Center da sport e cultura

Il CSC ha 30 onns ed ei sto vegnir fatg differentas investiziuns el manteniment dil complex. Il studi davart las sanaziuns dils stabiliments ei instradaus. Las summas el program d'investiziun ein buca calculadas detagliadamein.

620.501.242 Via Faltscharidas - Val Heiser

Igl onn 2011 vegn la sanaziun dalla Via Faltscharidas anticipada, cun quei che las investiziuns forestalas san vegnir sbassadas quei onn. In argument essenzial per quella prioritaziun ei il na dil Cantun da surprendre la via.

710 Canalisaziun e serenera

Las investiziuns ed ils cuosts dil manterniment dalla canalisaziun e dalla serenera ston vegnir purtai dils caschunaders. Quei ei ina reglamentaziun che vegn applicada dapertut e ch'ei prescretta. Ei setracta d'ina finanziaziun speciala. La cumissiun da gestiun e la suprastonza communal ein buca satisfatgas dalla decisiun dil cussegl da vischnaunca arisguard l'adattaziun dallas taxas annualas per il diever dalla canalisaziun e dalla serenera, en special ch'ins ha munchentau da discussiunar las differentas variantas d'ina adattaziun. Il deivet per quella sparta crescha ad in crescher ed igl ei necessari d'anflar ina sliigiaziun. Quei ei ina prescripziun, approbada dalla cuminonza dils votants.

D'ina vart eis ei indicau che la sanaziun da differentas canalisaziuns succedi ensemen cun la sanaziun dallas vias. Da l'autra vart ston las fracziuns da Mumpé Medel, Cavardiras e Pardomat/Madernal muort las prescripziuns surordinadas vegnir colligadas alla serenera.

Certas investiziuns vegnan fatgas pér cura ch'ellas ein absolut necessarias (p.ex. canalisaziun Acletta sid).

817 Projects forestals

Igl onn 2011 ei previu da realisar in'ulteriura etappa da lavineras al Tir. Naven da 2012 vegn investau en las vias forestalas La Schetga da Madernal e Run. Tier quell'investiziuns drova ei ina calculaziun da rentabilitad cun risguard sin la raccolta da lenna. Actualmein ein las instanzas forestalas lundervi da far quell'calculaziun. Per La Schetga da Madernal semovan ils cuosts denter 3.9 e 4.9 milliuns francs. Cheu gioga denton era igl aspect dalla segirtad ina rolla (stradun cantunal, trassé dalla Viafier retica).

Consideraziuns finalas

Giavischeivel fuss ina reducziun dils deivets. Cun il volumen d'investiziun previu ei quei buca pusseivel. La cumissiun da gestiun ha giu l'intenziun da reducir ils proxims quater onns ils deivets per in milliun francs per onn e contonscher in importo da rodund 14 milliuns francs. Lu savess era ina reducziun dil pei da taglia vegnir prida en mira.

Cun quella reducziun sco era cun ina sbassada dil pei da taglia fuss ei praticamein buca pli pusseivel d'investar e da mantener e migliorar la purschida. Quei effectuass ina bloccada totala da tut svilup. En quei connex ston ins risguardar, ch'ils basegns per investiziuns pils proxims onns semova denter 3 e 5 milliuns francs. La varianta proponida dalla suprastanza communal cun investiziuns annualas da rodund 1.7 milliuns francs ei ina soluziun da cumpromis e che risguarda ils interess divergents. Suenter ina detagliada discussiun ha era la cumissiun da gestiun saviu s'accordar cun quella proposta.

Ils proxims tschun onns quintein nus cun in cash-flow ella media dad 1.7 milliuns francs. Sin fundament dalla situaziun economica ei ina prognosa seriosa davart las entradas fiscalas denton greva.

Ina gronda problematica ei la finanziaziun speciala. Nus regurdein al mesadi nr. 14 – 2009 – 2012 ed alla discussiun occurrada ella seduta dil cussegl da vischnaunca dils 23 d'avrel 2010. Quella decisiun ha per consequenza, ch'ils deivets s'augmentan e che la grevezia vegn dad onn tier onn pli gronda. Las prescripziuns legalas e la situaziun factica pretendan ina sligiazion. En mintga cass ei la situaziun actuala buca da responsar.

Finamiras politicas

Las finamiras politicas ein vegnidas definidas dil parlament communal sco suonda:

- ◆ > 12 % cumpart d'atgna finanziaziun
- ◆ > 70 % grad d'atgna finanziaziun
- ◆ < 3 % cumpart dalla grevezia da tscheins
- ◆ < 15 % cumpart contribuziun per survetsch da capital

Situaziun

	finamiras	2010-2015	2009 - 2014	2008 - 2013
Cumpart d'atgna finanziaziun	> 12 %	14.82%	14.23%	11.26%
Grad d'atgna finanziaziun	> 70 %	98.13%	106.85%	94.03%
Cumpart dalla grevezia per tscheins	< 3 %	3.53%	4.52%	4.72%
Cumpart contribuziun per survetsch da capital	< 15 %	16.35%	18.53%	19.64%

Dallas quater finamiras politicas vegnan duas contonschidas. Quei ei buca cuntenteivel. Ins vegn perquei vinavon a stuer sestentar da migliorar la situaziun.

Nus havein saviu migliorar la situaziun finanziaria. Ils resultats previ ein denton buca cuntenteivels. Ina reducziun supplementara dalla activitad communal e dallas investiziuns havess denton consequenzas negativas e quei aschibein per las relaziuns da viver a Mustér

sco era per nossa economia locala. Perquei tscherchein nus in bien equilibr denter la necessitad da spargnar e l'obligaziun da promover igl andament dalla economia.

Proposta

Sebasond sil plan da finanzas e cun las resalvas menziunadas

p r o p o n a

la suprastonza communal al cussegl da vischnaunca da prender enconuschientscha:

- dil plan rullont da finanzas 2011 – 2015.

Suprastonza communal Disentis/Mustér
Il president:

Dr. Dumeni Columberg

Il canzlist:

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 7 da zercladur 2010

Annexas (gia tarmessas ils 2-06-2010 per posta):

- plan da finanzas (survesta, resumaziun dil quen current e cefras indicativas)
- program d'investiziun